

Eljött az ősz.

*Megint eljött a bus legény: az ősz,
(Kísérték hullott, sárga levelek.)
S ahogy elérte szőke Tisza táját,
Ledobta elnyütt régi ködsubáját
S egy sóhajással leheveredett . . .*

*Melléje ültem, s néztük csendesen
A drága, fáradt, magyar parlagot
S valahol messze a sápadt hegyeken,
Kopottan, kinnal, nyögve, betegen,
Unott nyarunk nyugatra ballagott.*

*S beszélt az ősz: Hogy hosszú utat járt
S amikor jött a Hargita alatt:
Ezer kis házat látott kiraboltan,
Egy kis gyerek hevert az uton holtan
S károgtak csunya hizott madarak . . .*

*Tokaj hegyén hogy pihenni megállt
S a szőlőfürtre simult a keze;
Kassa felől minden, de minden lángolt,
Valaki sirt: egy meggyalázott lány volt —
S az ősz — sietve futott Délre le.*

*A Béga partján nem volt semmi nesz,
Nem zug az erdő, siri csönd van ott.
Tücsök se szól, a halk, lopódzó esten,
Csak valahol — egy utszéli kereszten —
A kinzott testü Krisztus zokogott . . .*

*Most idejött a bus legény, az ősz
S ahogy beszélünk ott a parlagon;
Szívembe vágott szava mint a penge,
Töviskorona szorult a fejembe
És sirtam árván, koldusan, vakon . . .*

Gyula diák.

Szerenád.

Kricsmarek posta- és táviratiszt egy napon olyan határozott szemtelenséggel vigyorgott a szemem közé, hogy vége szakadt türelmemnek. Beláttam, hogy most már nem lehet tovább várni, késlekedni, habozni, itt cselekedni kell.

— Fő, hogy tisztán lássunk — mondtam magamban, amikor végigmentem a zsadányi templomkertben. — Vagy én, vagy Kricsmarek!

A templomkertből balra fordultam, ott volt a Cifrakapu-utca, ahol Tóth Mancsiék laktak, a Pollacsek-házban, az ószeresnél. Tóth Mancsi papája Tóth Vencel volt, nyugalmazott végrehajtó, aki akkoriban, amikor az én szívem esordultig volt mámoros muzsikával, a zsadányi urak váltóit forgatta. Ő hajszolta föl a kezeseket, számon tartotta a veszedelmes dátumokat és idejekorán figyelmeztette az urakat az óvatolási napokra. És mindezt egy-egy spriccerért a Fácánosban. Ha nagy volt a váltóforgalom Zsadányban, olyankor Tóth Vencel tökrészezen ment haza a Cifrakapu-utcába, Mari néni pedig, a Mancika mamája, elővette azt a „reitpeischet“, amit Tóth Vencel a boszniai okkupáció idején a csizmaszárában hordott és elverte Zsadány rendezett tanácsu város nyugalmazott végrehajtóját.

Azon a napon, amikor én döntésre akartam vinni a dolgot Kricsmarekkel, Vencel bátyámat, tekintettel a szünetelő váltóforgalomra, otthon találtam. A konyhában ült a takaréktűzhely mellett és pipázott. Amikor megpillantott, kivette szájából a pipát, a szopókával megvakarta a fejbubáját s amikor kezet nyújtott felém, nagyot sóhajtott és azt mondta:

— Hát emmá' így van, öcsém. Az egyik gyün, a másik meg. A fene tunna itt igazságot tenni, nem én.

Azzal pipáját az agyara közé vágta, fejébe nyomta gyűrött kalapját, dűnnyögött-dörmögött még egy ideig, aztán elcsoszogott.

— Itt valami történt — gondoltam magamban, amikor egyedül maradtam Tóth Mancsiék konyhájában.

És eszembe jutott Kricsmarek, aki olyan le nem tagadható szemtelenséggel vigyorgott a szemem közé . . .

A konyhából balra nyílt az ajtó, a lakás egyetlen szobájába. Bekopogtam. Félénken, alázatosan.

— Jézusom, ki az? — hallatszott Mari néni hangja.

— Én vagyok, kezit csókolom.

— Ja, maga az Peti? Üljön csak le ott kint. A Mancika most öltözik, nem lehet bejönni.

És susogást hallottam, meg olyan ravasz, inceskedő, fojtott kislányos kuncogást, amitől úgy nekipezsdül a vér az ember ereiben.

A konyhában egy szakadozott, foszlásnak, bomlásnak indult nádszék volt. Leültem a tűzhelyen egy lábos paradicsomos káposzta volt, az főtt, rotyogott ott, meg a Frank-kávét a délutáni uzsonnához. A tűzhely előtt egy magasszárú, ócska fekete cipő feküdt féloldadra dőlve. A sarka már egészen félre volt taposva és a színe is olyan szürkés volt, kopott, mint a kisvárosi urak féderes hintóin a sárfogó, amikor már sokszor megmossák és lepattog róla a festék.

Rájuk ismertem.

A Mancika házi cipői voltak ezek a cipők, amelyeket otthon szokott felhuzni, csak úgy harisnya nélkül, meztlábra, amikor a szobát takarította. Ilyenkor feketepettyes, piros kendőt kötött szőke kis fejére, a Mari néni egyik színehagyott kartonbluzát vette magára, amely alól nagyon rövid volt és amikor Mancsi kinyújtotta fölfelé a kezét, hogy a nagy Háziáldásnak a felső részét is elérje, akkor a bluz mindig kicsuszott a szoknya kötője alól.

Nekem ez most mind eszembe jutott ott a konyhában, amíg a félredőlt, álmos cipópárt néztem és arra vártam, hogy a szomszéd szobában felöltözzék Tóth Vencelék Mancikája.

Végre, nagysokára kinyílt az ajtó és a küszöbön megjelent Mari néni. Amikor betette maga után az ajtót, éppen úgy vigyorgott rám, mint Kricsmarek délelőtt, amikor bélyeget vettem a postán.

— Na, mi az, Peti? — kérdezte. — Mire vár olyan türelmesen?

— A Mancikával szeretnék beszélni, — hebegtem.

Mari néni kitértette a száját.

— Hja, hát annak már vége, kedves Peti. Mancika most már nagy leány lett, nem illik az ilyesmi. Á, szó se róla! Mancika idestova tizenkilenc éves, majdnem huszonegy, neki már egy tisztességes, jóra való férj kell, akinek fixuma van, mint a . . .

— Kricsmareknek — vágtam közbe vakmerően.

Mari néni szeme rám meredt, hogy belevörösödtem a nézésébe, aztán többször bölintott egymás után.

— Bézony, fiam, bézony, — mondotta, — a Kricsmarek. Rendes ember az, jóra való ember, állami ember, és ez a fontos.

Mari néni aztán fordult egyet, felgyürte ponyolájának az ujját, odalépett a tüzhelyhez és mintha én ott se lettem volna, nagy sebbel-lobbal elkezdett a Frank-kávéval foglalatoskodni. Mikor a kávéról lefujta a habot, csak úgy a vállán keresztül odabökte:

— Kricsmareknek fixuma van, fiam!

Nekem akkor már kezemben volt a kalapom. Odapislantottam a tüzhely alá, a magasszáru házi-cipőkre és nagyon elszomorodtam.

— Mari néni, kérem, — szólaltam meg félénken — ha talán elbucuszhatnék . . .

Mari néni fölkapta a fejét.

— Kitől?

— A Mancikától.

Szélesen legyintett a két karjával.

— Ugyan má! — mondotta. — Mi a csudára jó az? Nem megy maga a világ végére, vagy Szatmárra!

. . . Kitámolyogtam a Pollacsek-házból. Amikor az utcára értem és a tavaszi levegő belecsapott az arcomba, akkor úgy éreztem, hogy a szívemet valami láthatatlan kéz összeszorítja és ez a szorítás kegyetlenül fáj. És azt is éreztem, hogy én megcsalt, szegény ember vagyok, akinek ebbe a fájdalomba minden körülmények között bele kell pusztulnia. Amikor a Szent Háromság-szoborhoz értem, a Főtérrre, már kissé enyhült ez a fájdalom és ekkor már Kricsmareköt akartam megölni egy véres pisztolypárbajban, majd azok a regények jutottak eszembe, amelyekben szegény, szép leányok fölálkozzák drága kis életüket szivtelen anyák gondtalan, nyugodt életéért.

— Ez a Tóth Vencelné is egy ilyen szivtelen anya. — állapítottam meg magamban. — Kricsmarek pedig gazember.

Ekkor értem a Fácános elé. Éppen be akartam fordulni a koresma ajtaján, amikor egy kéz nehezedt a vállamra. Hátrafordultam. Tóth Vencel nyugalmazott végrehajtó állott előttem, tekintettel a szünetelő váltóforgalomra, színjőzanul. Ránéztem Vencel bátyámra és egy pillanat alatt végig viharzott agyamon Kricsmarek vigyorgása, a konyhában, a féoldalra dőlt magasszáru cipők, Mancika szőke, selymes haja, nevető szemei, mosolygása, esőkjja, Mari néni és megint Kricsmarek a fixummal, minden-minden, ami a közel múltban velem történt és úgy éreztem, hogy most itt a nemezis. A bosszu megcsalásomért, lelkem kifosztásáért. Hirtelen karon ragadtam Tóth Vencel nyugalmazott végrehajtót és berántottam a Fácános ajtaján.

— Gyerünk, bátyám!

Tóth Vencel jött. Az első pohár bornál még hallgatott, a másodiknál, harmadiknál már pislogni kezdett, az ötödiknél a boszniai okkupáció rémséges történeteit traktálta föl, a tizediknél a nyakamba ugrott, megcsókolt és becsületszavára kijelentette, hogy senkit a világon nem szeret, csak engem, a Kricsmarek posta- és táviratiszt pedig egy közönséges csirkefogó.

Ekkor már késő este volt és a koresmaajtón bedugta bozontos fejét a Lojzi cigány, hóna alatt a fekete hegedűvel. Kuka is megjelent a nagybögővel, aztán ketten rázendítettek. Tóth Vencel nyugalmazott végrehajtó a muzsikától megvadult és éjjel felé torkaszakadtából ordította, hogy a Cifrakapu-utcában ma olyan rendet csinál, hogy attól koldul az egész zsidányi posta- és táviradivatal Kricsmarekkel együtt.

Ekkor odaszóltam Kukának, a nagybögősnek.

— Vidd haza.

Kuka átölelte Vencel bátyámat és vitte.

— Hol a kucséber? — kiáltottam.

A kucséber, a Lojzi cigánybandájának böngőhorozója, mint a nyul ugrott elő a söntésből.

— Vidd Kuka után a bögőt!

Negyedóra mulva én is indultam Lojzival a Cifrakapu-utcába. A Pollacsek-ház előtt, Tóth Vencelék ablaka alatt megállapodtunk. Kuka már várt ránk. A Cifrakapu-utcában olyan csend volt, mint a temetőben. Egyszerre csak Tóth Venceléknél pattan a gyufa a skatulyán, kívülágosodik a szoba utcai ablaka, aztán valami mormogó, dörmögő hang hallatszik, majd egy élős visitás.

— Vencel!

Mintha valaki kingrott volna az ágyból.

— Vencel! — visitott újra Mari néni hangja — mit csináltál, Vencel?!

Sipitott, jajgatott Mari néni, majd egyszerre puffogás, esattogás hallatszott ki az utcára. Működött a boszniai „reitpeische“.

Ekkor intettem a kezemmel és Lojzi, meg Kuka rázendítettek, hogy

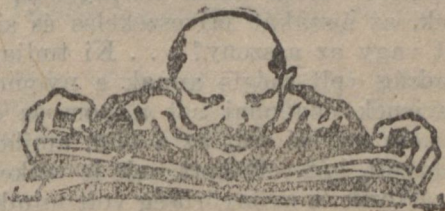
*Kék nefelejcs virágzik a
Virágzik a tó partján . . .*

No és aztán, amikor Lojzi úgy közbe-közbe elkezdte cifrázni, hát kis hujja, hogy sirva nem fakadtam ezen az éjszakán, ott a Pollacsek-ház előtt, Tóth Manciek ablaka alatt. Pedig nem is engem vertek. Dehát, istenem, huszesztendős voltam akkor és a zsidányi Fő-utcán az akácfaikon annyi fehér virág illatozott, mint heregekisasszonyok, gyönyörű királyleányok esküvőjén, meg a — temetésén.

Szentgyörgyi Ferenc.

* **Dr. nagykászoni Bodó Sándor orvos** rendelőjét áthelyezte és rendelését újból megnyitotta Budapesten, IX. ker., Lónyay-utca 7. szám alatt. (II. em., 31. ajtó.) Fogad délután 3—5 óráig.

Legkedvesebb lapom

a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületének tulajdonát képező

ÚJ ÉLET,

melyre ismerőseim körében előfizetéseket gyűjtök, s melyet hazafias szelleme miatt mindenkor és minden módon pártfogolai fogok.

Holzer-oukrászdá

Jókai-u. 6.

Egyetemi hallgatóknak árkedvezmény. — Egyetemi hallgatók kedvenc találkozó helye.